

UCHWAŁA NR IV/29/07
Rady Miasta Szczecin
z dnia 15 stycznia 2007 r.

w sprawie Programu „Przeciwdziałanie bezdomności” i zmiany uchwały w sprawie polityki mieszkaniowej Miasta Szczecina oraz zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina

Na podstawie pkt 4.6. Działu III Rozdziału 4 załącznika do uchwały Nr XV/312/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 19 stycznia 2004 r. w sprawie polityki mieszkaniowej Miasta Szczecina oraz zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina (zm. uchwała Nr XLVII/908/05 Rady Miasta Szczecin z dnia 12 grudnia 2005 r.); **Rada Miasta Szczecin uchwala, co następuje:**

§ 1. 1. Przyjmuje się Program „Przeciwdziałanie bezdomności” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

2. Program „Przeciwdziałanie bezdomności” stanowi program realizacyjny Polityki mieszkaniowej Miasta Szczecina, oznaczony symbolem Mk4.

§ 2. W załączniku nr 1 do polityki mieszkaniowej Miasta Szczecina, przyjętej uchwałą Nr XV/312/04 z dnia 6 maja 2004 r. Rady Miasta Szczecina, zmienia się nazwy projektów Programu „Przeciwdziałanie bezdomności” oznaczonych symbolami Mk4.1 oraz Mk4.2 na następujące: *Mk4.1 „Mieszkania chronione”, Mk4.2 „Oslona i wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością”*.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Szczecin.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta Szczecin

Jan Stopyra

PRZECIWDZIAŁANIE BEZDOMNOŚCI (Mk 4)

Program realizacyjny polityki mieszkaniowej Miasta Szczecina (Mk)
przyjętej uchwałą Nr XV/312/04 z dnia 19 stycznia 2004 r.

Niniejszy Program, zgodnie z przyjętą polityką mieszkaniową Miasta Szczecin, zawiera zadania własne Miasta Szczecin jak i realizowane we współdziałaniu z podmiotami pozarządowymi obejmując działania z zakresu pomocy doraźnej interwencyjnej osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością oraz działania umożliwiające wyprowadzanie z bezdomności osób i rodzin, które nie są w stanie uczynić tego w oparciu o własne zasoby i możliwości.

Słowniczek podstawowych terminów użytych w tekście Programu

1) pomoc społeczna

Instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organa administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadach partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

2) praca socjalna

Działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowaniu w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

3) kontrakt socjalny

Pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji osoby lub rodziny.

4) jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Jednostki utworzone do realizacji zadań pomocy społecznej, podstawowe to ośrodki pomocy społecznej, także dps, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki wsparcia i poradnictwa itd.

5) dps – dom pomocy społecznej

Jednostka organizacyjna pomocy społecznej zapewniająca całodobową opiekę osobie nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

6) mieszkanie chronione

Jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Pobyt w mieszkaniu chronionym może być przyznany osobie wymagającej wsparcia w codziennym życiu ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę, o ile nie wymaga ona usług świadczonych przez jednostkę całodobowej opieki.

7) interwencja kryzysowa

Zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejścia reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

8) CIS – Centrum Integracji Społecznej

Jednostka organizacyjna realizująca reintegrację zawodową i społeczną poprzez:

- 1. kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom nie podlegającym wykluczeniu społecznemu,*
- 2. nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych,*
- 3. naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą,*
- 4. uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.*

Podstawą prawną działania CIS jest ustawa o zatrudnieniu socjalnym .

9) KIS - Klub Integracji Społecznej

Jednostki organizujące działania terapeutyczne, zatrudnieniowe, poradnictwo i samopomoc dla osób uprawnionych do pomocy w formie **zatrudnienia wspieranego**. Mogą być zakładane i prowadzone przez podmioty zajmujące się **reintegracją społeczną i zawodową**.

10) wykluczenie społeczne

Rozmaicie definiowana w szczegółach sytuacja, stan lub proces, w którym jednostka lub rodzina utraciła możliwość uczestnictwa w życiu społecznym, ma bardzo ograniczony dostęp

do podstawowych dóbr i usług, niski poziom zaspokojenia potrzeb oraz spotyka ich ograniczenie w realizacji powszechnych praw społecznych, a przewyciężenie tej sytuacji przekracza ich własne zasoby i możliwości.

11) zatrudnienie wspierane

Udzielanie pomocy:

1. *bezdolnym realizującym indywidualny program wychodzenia z bezdomności,*
2. *uzależnionym od środków psychoaktywnych po zakończonym programie terapeutycznym,*
3. *chorym psychicznie,*
4. *długotrwanie bezrobotnym,*
5. *zwalnianym z zakładów karnych mającym trudności w integracji ze środowiskiem,*
6. *uchodźcom realizującym indywidualny program integracji,*

którzy podlegają **wykluczeniu społecznemu**, w podjęciu pracy na podstawie umowy o pracę lub podjęciu działalności gospodarczej.

12) reintegracja społeczna

Działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby objętej tymi działaniami, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

13) reintegracja zawodowa

Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby objętej tymi działaniami zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

14) świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej

Inne niż finansowe formy usług i pomocy określone w ustawie o pomocy społecznej np. poradnictwo specjalistyczne, udzielenie schronienia, posiłku, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pobyt w mieszkaniu chronionym, szkolenia i terapie, a przede wszystkim praca socjalna.

15) indywidualny program wychodzenia z bezdomności

Opracowany wspólnie z osobą bezdomną przy udziale pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej lub placówki dla bezdomnych program umożliwiający m.in. opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne i objęcie bezdomnego dostępnymi formami pomocy i wsparcia.

1. Diagnoza stanu istniejącego

1.1. Definicja zjawiska bezdomności

Bezdomność, obok bezrobocia, ubóstwa i niepełnosprawności, jest wymieniana najczęściej jako czynnik wywołujący poważne zróżnicowanie w dostępie do podstawowych dóbr, usług i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, rodzącym groźbę, a często faktyczne wykluczenie społeczne. Zaliczana jest do obszarów wysokiego zagrożenia

socjalnego. Najczęściej sprzężona jest z innymi zagrożeniami, a tym samym stanowi zjawisko wymagające tworzenia specjalnie zaadresowanych programów pomocowych, służących ograniczeniu jego skali i możliwości trwałego skutecznego wyprowadzenia osób i rodzin z sytuacji bezdomności.

Za osobę bezdomną należy uznać taką, która niezależnie od przyczyn, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia, czasowo lub trwale nie jest w stanie zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne, te z kolei, dla uniknięcia nieporozumień i nieścisłości, można zdefiniować jako miejsce, które nadaje się do stałego przebywania bez narażania zdrowia i które umożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych – noclegu, zachowania higieny osób, sporządzania posiłków.

Definiując w ten sposób osobę bezdomną nie można tracić z pola widzenia znaczącej i powiększającej się grupy osób i rodzin, które wprowadzając we własnym zakresie zaspokajają swoje potrzeby lokalowe w warunkach spełniających powyższe kryteria, ale często w bardzo niskim standardzie oraz w warunkach nieuregulowanych prawnie, co naraża ich na ograniczony dostęp do pewnych usług i świadczeń, których warunkiem korzystania jest formalne zameldowanie.

1.2. Przyczyny

Przedstawione definicje niekiedy są kwestionowane lub modyfikowane szczególnie w części dotyczącej przyczyn bezdomności. Rodzi to dodatkowe trudności, bowiem nawet w bogatej literaturze przedmiotu wskazuje się różny, węższy i szerszy katalog przyczyn, inną ich wagę i kolejność, bardziej obiektywny i subiektywny ich rodowód. W większym lub mniejszym stopniu uwzględniając strukturalny i jednostkowy aspekt bezdomności.

Spory te można by uznać za bezprzedmiotowe gdyby nie zależność między trafną diagnozą zjawiska, a proponowanymi sposobami jego ograniczania, rozwiązywania, zapobiegania itd.

Przyczyny strukturalne:

- a) wymeldowanie
- b) eksmisje
- c) utrata pracy
- d) utrata dochodów
- e) zadłużenie

Przyczyny jednostkowe:

- a) alkoholizm
- b) rozpad związku partnerskiego
- c) własny wybór
- d) choroby i niepełnosprawność fizyczna i intelektualna
- e) przemoc w rodzinie
- f) narkomania

Przyczyny jednostkowe w większym stopniu odnoszą się do osobowości jednostki, wskazują na zależność sytuacji osoby bezdomnej od czynników psychologicznych, wewnętrznych, uświadamiają też konieczność wnikliwego zdiagnozowania każdego przypadku przed podjęciem działań pomocowych zarówno interwencyjnych jak i korekcyjno-naprawczych.

Zdecydowana większość badań i opracowań mimo operowania zróżnicowanymi danymi empirycznymi, podkreśla bardzo wysoki, sięgający często 50 % wskaźnik osób uzależnionych w środowisku osób bezdomnych. Choć w różnym stopniu zjawisko to komentowane jest jako przyczyna bądź wtórny skutek bezdomności, uznać należy konieczność zmierzenia się z tym problemem, jako warunek skutecznych działań z zakresu przeciwdziałania bezdomności.

1.3. Objawy i skutki

Do podstawowych objawów i skutków bezdomności należą:

- a) wykluczenie społeczne utrudniające lub uniemożliwiające pełnienie wielu ról społecznych;
- b) uzależnienie od świadczeń i pomocy zewnętrznej rodzące w konsekwencji zanik własnej aktywności;
- c) uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz związane z syndromem uzależnienia konsekwencje;
- d) bezrobocie, a ściślej egzystencja w szarej strefie ekonomicznej, która jeśli nawet dostarcza bieżących dochodów, uniemożliwia uzyskanie uprawnień do wielu świadczeń i przyszłego zabezpieczenia społecznego;
- e) przystosowanie do bezdomności, pozwalające wprowadzić na egzystencję poza system ale stygmatyzujące, obniżające poczucie własnej wartości i motywację do powrotu do społeczeństwa;
- f) brak kontroli nad własnym życiem, ograniczenie aktywności do zaspokojenia bieżących potrzeb, bez działań w dłuższej perspektywie;
- g) pogarszający się stan zdrowia;
- h) rozpad rodziny.

1.4. Rodzaje bezdomności

Odnotowane już zróżnicowanie zjawiska określanego wspólnym mianownikiem bezdomność nakazuje zasygnalizować przynajmniej zróżnicowanie na instytucjonalny i pozainstytucjonalny wymiar bezdomności.

Ten pierwszy wyraża się poprzez podopiecznych placówek służących bezpośrednią pomocą bezdomnych – noclegownie i schroniska. Udzielają one bezpośredniego wsparcia w postaci schronienia, posiłku, pomagają w różnym stopniu w rozwiązaniu trudnej sytuacji życiowej. W skład tej grupy wchodzi osoby w początkowej fazie bezdomności oraz te, które trwają w niej już długi okres i w istotnym stopniu są już uzależnione od systemu pomocy, co z oczywistych względów nasila się w okresie zimowym.

Pozainstytucjonalna grupa w mniejszym stopniu uzależniona jest od systemu zorganizowanej pomocy i w mniejszym stopniu kieruje się postawami roszczeniowymi, najbardziej zainteresowana jest pomocą finansową i w największym stopniu z takiej właśnie korzysta. Osoby z tej grupy, choć ich obraz trudniej odtworzyć, z jednej strony wykazują już swoiste „przystosowanie do bezdomności”, co wskazywałoby na jej długotrwały charakter, z drugiej zrzeszają osoby o większym potencjale samodzielności, raczej zagrożone bezdomnością niż faktycznie bezdomne.

1.5. Bezdomność w Szczecinie

W okresie zimy trwającej na przełomie 2005 i 2006 r., kiedy tzw. bezdomność instytucjonalna w największym stopniu ujawnia swój rzeczywisty wymiar, różnymi formami wsparcia w postaci zaoferowania schronienia objętych było łącznie 435 osób, w tym

- mężczyźni - 364,
- kobiety – 49,
- dzieci - 22
- dodatkowo 18 rodzin z dziećmi - łącznie 54 osoby.

Przeważająca liczba to mężczyźni w wieku od 45 do 60 lat (234 osoby). 260 osób nie posiadało żadnych dochodów, jedynie okazjonalnie, lub posiadało je w wysokości niższej niż tzw. kryterium dochodowe pomocy społecznej.

Bezdomność pozainstytucjonalna w tym samym okresie wspierana innymi formami pomocy obejmowała 82 rodziny oraz 280 osób samotnych, w większości lokatorów legalnie i nielegalnie zajmowanych obiektów oraz pomieszczeń na terenach ogrodów działkowych.

1.6. Wnioski

Z rozpoznania problemu bezdomności w Szczecinie wynikają następujące wnioski do Programu:

- a) potrzeba stałego wnikliwego monitoringu, pogłębionych analiz o charakterze bardziej jakościowym środowiska osób bezdomnych;
- b) potrzeba dostosowania działalności placówek do bardziej aktywnego rozwiązywania indywidualnych problemów z udziałem dostępnych instrumentów;
- c) potrzeba systemowych rozwiązań w zakresie kierowania osób bezdomnych do określonych form pomocy;
- d) tworzenie i wcielanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności z wykorzystaniem prawnej podstawy kontraktu socjalnego;
- e) potrzeba działań profilaktycznych zapobiegających zasilaniu środowiska bezdomnych przez osoby młode, dorastające w różnych formach opieki zastępczej.

2. Opis programu i założenia do projektów

2.1. Cele i zadania Programu

- 2.1.1 Ograniczenie liczby osób i rodzin zasilających środowisko bezdomnych - profilaktyka wobec grup szczególnego ryzyka, szczególnie osób młodych dorastających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych i innych formach opieki zastępczej. Działania takie już są realizowane, ale ich skala będzie zwiększona, a możliwości ściślej dostosowane m.in. dla osób, które ze względu na towarzyszącą niepełnosprawność fizyczną i intelektualną stanowią grupę szczególnie zagrożoną bezdomnością.
- 2.1.2 Zapewnienie doraźnej interwencyjnej pomocy osobom bezdomnym, zaspokojenie ich podstawowych potrzeb, prowadzenie działań pozwalających, by ten stan rzeczy trwał możliwie krótko (trafne rozpoznanie, właściwe pokierowanie).
- 2.1.3 Oferowanie zaawansowanych, zindywidualizowanych programów wychodzenia z bezdomności poprzez łącznie terapii dla osób uzależnionych, reintegracji społecznej, reintegracji zawodowej i aktywizacji ekonomicznej.
- 2.1.4 Generowanie przyrostu zasobów mieszkaniowych dostępnych dla osób wymagających szczególnej ochrony i wsparcia przy ograniczonych możliwościach ekonomicznej samodzielności i braku możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w oparciu o własne zasoby.
- 2.1.5 Umożliwienie w ramach procesu usamodzielnienia nabycia umiejętności samodzielnego gospodarowania posiadanymi zasobami i uzyskiwania własnych dochodów, uniezależniając od świadczeń z pomocy społecznej.
- 2.1.6 Program „Przeciwdziałanie bezdomności” będzie przyczyniać się do realizacji następujących celów szczegółowych Strategii Rozwoju Szczecina:
- sprawny system pomocy społecznej i działań socjalnych (symbol 4.1.2),
 - kompleksowy system opieki nad dziećmi i rodziną (symbol 4.1.3),
 - obniżenie poziomu patologii społecznych (symbol 4.1.5),
 - system rehabilitacji medycznej, edukacyjnej, społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (symbol 4.1.4.),
 - zmniejszenie deficytu ilościowego i jakościowego w mieszkalnictwie (symbol 4.2.4).

Za priorytetowe uważa się działania przyczyniające się do realizacji celu oznaczonego symbolem 4.1.2 - sprawny system pomocy społecznej i działań socjalnych.

2.2. Projekty Programu

Program realizowany będzie między innymi poprzez następujące projekty:

- a) „Mieszkania chronione” (symbol Mk 4.1.),
- b) „Osłona i wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością” (symbol Mk 4.2.).

Projekty te stanowią będą ściśle zaadresowane zestawy działań realizowanych w powiązaniu z działaniami prowadzonymi w ramach:

- a) ustawowych zadań i kompetencji gminy i jej jednostek organizacyjnych z zakresu pomocy społecznej,
- b) projektów przyjętych w ramach programów uchwalonej polityki socjalnej realizujących te same lub związane z nimi cele szczegółowe, w tym np. projekt *Rehabilitacja społeczna osób bezdomnych, uzależnionych od środków psychoaktywnych* (symbol PS2.2.),
- c) projektu polityki mieszkaniowej *Tworzenie mieszkaniowego zasobu Gminy* (symbol Mk3.1) w zakresie dotyczącym lokali socjalnych,
- d) projektów polityki przestrzennej dotyczących rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, na których występuje zjawisko marginalizacji społecznej,
- e) przewidywanych programów i projektów polityki prorodzinnej (np. *Program przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu rodzin*).

Przyjmuje się następujący schemat działań na rzecz osób bezdomnych:

TABELA 1. Schemat działań na rzecz osób bezdomnych

Adresat pomocy	Cel podstawowy	Usługi	Realizator	Institucje wspomagające
1	2	3	4	5
Etap I Osoby zwracające się o pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb	Wstępna diagnoza, poinformowanie o uprawnieniach, kompletowanie dokumentów, dostęp do lekarza i kontaktu, motywowanie do podjęcia leczenia i utrzymania abstynencji	Nocleg, gorący posiłek, kąpiel, środki czystości	Noclegownia	ośrodki pomocy społecznej, ośrodki interwencji kryzysowej
Etap II Osoby podejmujące współdziałanie w rozwiązaniu własnej sytuacji	Diagnoza socjalno-bytowa, sporządzenie planu pomocy, motywowanie do zmiany stylu życia i podjęcia działań, organizacja terapii grupowej i grup wsparcia, wsparcie w kontaktach z urzędami, nawiązywanie zerwanych więzi z rodziną	j.w. w warunkach o wyższym standardzie, warsztaty motywacyjne, grupy samopomocowe i wsparcia, porady specjalistyczne -prawne, psychologiczne, rodzinne,	schroniska, i inne placówki dla bezdomnych	Ośrodki pomocy społecznej, poradnictwa i terapii uzależnień, służby zatrudnienia, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej,
Etap III Osoby	nabywanie i podtrzymywanie	j.w. w warunkach kształtujących	Podmiot prowadzący	CIS, KIS, spółdzielnie

zakwalifikowane do mieszkania chronionego	zdolności do samodzielnej egzystencji	samodzielność, odpowiedzialność i kontrolę nad rezultatami własnych działań, warsztaty terapeutyczne, nabywanie i podnoszenie kwalifikacji w tym w zakresie planowania budżetu	mieszkanie chronione	socjalne, ośrodki poradnictwa,
Etap IV Osoby zakwalifikowane do samodzielnego lokalu	Integracja społeczna, umożliwienie wypełniania ról społecznych	Wsparcie podtrzymujące,	administrator lokalu ,	j.w.

Przedstawiony w tabeli schemat działań ukazuje podział na etapy wychodzenia z bezdomności z określeniem podstawowego rodzaju usług świadczonych na każdym z nich. Jednocześnie obrazuje powiązania między projektami Mk4.1. oraz Mk4.2.

Schemat ma postać ogólną. Możliwe jest objęcie działaniami od etapu II bądź III (np. dorastających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych), czy skierowanie z etapu II do dps, jeśli takie rozwiązanie wyłoni się z rozeznania indywidualnej sytuacji. W przyszłych projektach określone zostaną zadania i instrumenty działań dla każdego z wymienionych etapów oraz wprowadzona zostanie zasada ewaluacji dokonań każdego etapu.

2.3. Ogólne założenia i zasady dla projektów Programu:

- a. aktywizowanie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością do udziału w rozwiązaniu własnej sytuacji;
- b. indywidualizacja programów i dróg wychodzenia z bezdomności, eliminacji zagrożenia dla poszczególnych kategorii osób i rodzin, uwzględniających ich konkretną sytuację istniejącą i potencjalne zasoby;
- c. współdziałanie z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi placówki dla bezdomnych w opracowaniu i realizacji programów dla różnych kategorii bezdomnych;
- d. kompleksowość działań w postaci koordynacji działań socjalnych z zakresu terapii uzależnień reintegracji społecznej i zawodowej;
- e. wyłanianie partnerów w oparciu o procedury otwartych konkursów ofert i umowy wieloletnie;
- f. skuteczna profilaktyka wobec grup ryzyka socjalnego – rodziny wielodzietne o niskich dochodach, młodociani dorastający w zastępczych formach opieki, osoby niepełnosprawne.

2.4. Założenia szczegółowe do projektów

2.4.1. Projekt „Mieszkania chronione” (symbol Mk 4.1)

Projekt musi wykorzystywać istniejące rozwiązania prawne w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Art. 53 ustawy określa przeznaczenie tej formy pomocy w sposób następujący:

Osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, uchodźcy, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką, specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Cytowany wyżej artykuł wskazuje na dwojaki przeznaczenie mieszkań chronionych. Obecnie w Szczecinie w ramach systemu pomocy społecznej Miasta funkcjonują dwa mieszkania chronione przy placówkach opiekuńczo-wychowawczych, z myślą głównie o ich osiagających pełnoletniość podopiecznych, oraz jedno prowadzone przez organizację pozarządową dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Łączna liczba miejsc wynosi 14. Trwają przygotowania dla uruchomienia mieszkania chronionego przy jednym z dps.

Szczegółowe warunki, tryb kierowania do tej formy pomocy oraz odpłatność i warunki zwalniania z odpłatności określa uchwała Nr LIV/ 1015/06 Rady Miasta z dnia 10.04.2006 r.

Projekt winien przewidywać usytuowanie mieszkań chronionych jako etapu w rozwiązywaniu problemu bezdomności oraz etapu poprzedzającego uzyskanie samodzielnego mieszkania przez młodocianych.

Głównymi adresatami tego projektu są:

1) Młodociani

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoby, które osiągnęły pełnoletniość w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domu dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, młodzieżowym ośrodku wychowawczym - zwane „osobami usamodzielnianymi” - są uprawnione do otrzymania pomocy, której celem jest życiowe usamodzielnienie i integracja ze środowiskiem.

Wśród instrumentów tej pomocy istotne miejsce zajmuje pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz prawo pobytu w mieszkaniu chronionym. Mieszkania takie tworzone są przy placówkach opiekuńczo-wychowawczych stanowiąc dla nich dodatkowy instrument procesu usamodzielnienia.

2) Osoby niepełnosprawne o ograniczonej zdolności do uzyskania mieszkania w oparciu o własne zasoby, nie wymagające całodobowej opieki w dps

Miejsca w mieszkaniach chronionych z programami dostosowanymi dla tych osób byłyby tańsze od miejsc w dps, pozwalałyby także na włączenie do życia społecznego osób skazanych w innej sytuacji na całkowitą marginalizację.

Mieszkania takie należy tworzyć przy dps oraz powierzać ich prowadzenie organizacjom pozarządowym posiadającym doświadczenie we wspieraniu poszczególnych kategorii niepełnosprawnych.

Realizatorem projektu Mk4.1 będzie Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej we współdziałaniu z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

2.4.2. Projekt „Oslona i wpieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością” (symbol Mk 4.3)

Celem projektu jest nasilenie działań interwencyjno-naprawczych, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących wyprowadzaniu z bezdomności. Projekt ten będzie realizować następujące założenia:

- a. preferencja dla osób i rodzin o ograniczonych możliwościach samodzielności ekonomicznej w sytuacji sprawowania opieki nad innymi osobami;
- b. wsparcie dla organizacji podejmujących się realizacji zadania, o ile towarzyszy im projekt wsparcia tych osób reintegracją społeczną i zawodową;
- c. możliwość wsparcia finansowego ze środków Miasta na udział własny dla podmiotów występujących o środki zewnętrzne na to zadanie;
- d. preferencja dla projektów opartych na tworzeniu i realizacji indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności;
- e. obok pomocy socjalnej, prowadzenie działań profilaktycznych i aktywizujących.

Realizatorem projektu będzie Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej Miasta i jednostkami niepublicznymi organizacji pozarządowych.

3. Wskaźniki realizacji Programu ze wskazaniem poziomów docelowych

3.1. Wskaźniki opisowe

W roku 2010:

1. Opracowane są standardy pracy socjalnej, terapii uzależnień oraz standaryzacja w zakresie integracji społecznej i zawodowej dla poszczególnych kategorii bezdomnych i poszczególnych etapów wyprowadzania z bezdomności dla:
 - młodocianych,
 - osób uzależnionych,
 - rodzin z dziećmi w trudnej sytuacji materialnej o niskim stopniu kontroli nad rezultatami własnych działań,

- osób niepełnosprawnych.
2. Funkcjonuje ogólny schemat działań na rzecz osób bezdomnych o którym mowa w pkt. 2.2 niniejszego Programu.

W roku 2015:

1. System zawiera wszelkie instrumenty niezbędne do realizacji zadania:
 - wykwalifikowani pracownicy socjalni pierwszego kontaktu w noclegowniach, schroniskach, ośrodkach pomocy społecznej,
 - streetworkerzy działający w sferze bezdomności pozainstytucjonalnej,
 - programy terapeutyczne i korekcyjno-naprawcze,
 - opracowane są programy wsparcia i reintegracji społeczno zawodowej w ośrodkach wsparcia, ośrodkach terapii uzależnień i CIS dla tej grupy klientów,
 - mieszkania chronione wraz z programami wsparcia dla różnych kategorii osób zagrożonych bezdomnością.
2. W oparciu o stały monitoring zjawiska bezdomności oraz ewaluację skuteczności podjętych działań sporządzona jest diagnoza zjawiska ze wskazaniem ilościowym co do zapotrzebowania na poszczególne rodzaje usług i potrzeb mieszkaniowych. Liczba oferowanych miejsc w ramach prowadzonych terapii, programów integracji pozwala na objęcie nimi wszystkich zakwalifikowanych i umotywowanych do objęcia tymi programami.

3.2 Wskaźniki ilościowe

- 1) stosunek liczby osób bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności do przeciętnej liczby osób aktualnie przebywających w schroniskach i noclegowniach:
2006 r.: ~ 26 %
2010 r.: ~ 40 %
2015 r.: ~ 60 %
- 2) stosunek liczby osób objętych programem reintegracji zawodowej bądź społecznej do liczby osób bezdomnych aktualnie przebywających w schroniskach:
2006 r.: ~ 21 %
2010 r.: ~ 35 %
2015 r.: ~ 50 %
- 3) stosunek liczby osób objętych programem pobytu w mieszkaniu chronionym do liczby osób objętych programami usamodzielnienia w danym roku:
2006 r.: ~3,7 %
2010 r.: ~10 %
2015 r.: ~15 %
- 4) wskaźnik ilości osób wyprowadzonych w danym roku z bezdomności w stosunku do liczby osób, które stały się bezdomnymi w danym roku

2006 r.: ~100 %
 2010 r.: ~120%
 2015 r.: ~140 %

4. Harmonogram rzeczowo-finansowy

Na podstawie zawartych umów wieloletnich oraz projektu budżetu na 2007 rok planuje się w najbliższych latach następującą wysokość wydatków na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania bezdomności (kwoty w tys. zł):

TABELA 2. Harmonogram rzeczowo-finansowy

L.p.	Nazwa zadania	Wysokość wydatków ze środków Miasta				
		Wyko- nanie	prognoza			
			2006	2007	2008	2009
1.	Funkcjonowanie schronisk i noclegowni prowadzonych przez organizacje pozarządowe – wydatki bieżące	800	800	840	840	840
2.	Prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych podopiecznych – wydatki bieżące	84,3	150	150	150	150
3.	Prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych podopiecznych – wydatki majątkowe	-	100	100	100	100
4.	Wypłata dodatków mieszkaniowych	19 705	19 900	20 000	20 000	20 000

Harmonogram nie ujmuje innych kosztów i nakładów finansowych Gminy w postaci utrzymania własnych jednostek organizacyjnych i dotacji dla podmiotów niepublicznych kosztów ośrodków pomocy społecznej (MOPR), ośrodków poradnictwa i terapii, dotacji dla CIS i innych, bowiem ich działalność nie jest w całości działalnością wyłącznie na rzecz osób bezdomnych i osób zagrożonych bezdomnością.

Kwoty zabezpieczone na realizację umów wieloletnich, zmiany nakładów i ich uszczegółowienie określą kolejne budżety Miasta oraz wieloletnie programy inwestycyjne.

Przewidywane źródła finansowania kosztów realizacji Programu:

1) środki własne miasta,

2) środki budżetu państwa:

- przewidywane ustawą z 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów bezdomnych

- przewidywane ustawą z 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

3) środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

w ramach Programu Operacyjnego – Kapitał Ludzki, priorytet – zatrudnienie i integracja społeczna.